

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 22132/2022
12.07.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Зорана Хаџића, Добриле Страјине и Надежде Видић, чланова већа, у правној ствари тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Иван Паловић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде – Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Краљеву, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гжрр 404/22 од 04.10.2022. године, у седници одржаној 12.07.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављене против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гжрр 404/22 од 04.10.2022. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гжрр 404/22 од 04.10.2022. године и пресуда Основног суда у Чачку Прр1 113/21 од 18.04.2022. године у ставу првом и трећем изреке и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку Прр1 113/21 од 18.04.2022. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиљи исплати 1.035.885,47 динара на име накнаде имовинске штете, настале неспровођењем и намирењем потраживања у корист тужиље утврђеног под редним бројем ..., у предмету Привредног суда у Београду Ст 4558/10, са законском затезном каматом почев од 07.07.2019. године па до коначне исплате, све на терет буџетских средстава опредељених за рад Привредног суда у Београду, осим средстава за запослене и текуће одржавање објекта и опреме. Ставом другим изреке, одбачена је тужба у делу којим је тражено да се обавезе тужена да тужиљи поред износа од досуђеног у ставу првом изреке исплати законску затезну камату на досуђени износ почев од 12.03.2013. године па до 06.07.2013. године, као недозвољен. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име трошкова парничног поступка исплати 105.300,00 динара, све на терет буџетских средстава опредељених за рад Привредног суда у Београду, осим средстава за запослене и текуће одржавање објекта и опреме.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гжрр 404/22 од 04.10.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда

Основног суда у Чачку Прр1 113/21 од 18.04.2022. године у ставу првом и трећем изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Врховни суд је оценио да су испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20) за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној, ради уједначавања судске праксе, будући да је Врховни касациони суд у више одлука изразио став поводом захтева за накнаду материјалне штете поводом потраживања које је признато у стечајном поступку, а не ради се о наплати трошкова за исхрану у току рада, регреса за коришћење годишњег одмора и неисплаћених зарада, који став се разликује од израженог у побијаној пресуди.

Због тога је на основу члана 404. ЗПП одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о основаности ревизије у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је бивши радник и акционар „Slap group – fabrika u Čačku“ а.д. Београд, чији је правни претходник основан као друштвено предузеће, које је у регистру Трговинског суда било уписано са искључивим друштвеним капиталом све до доношења решења Трговинског суда у Чачку Фи 403/03 од 16.06.2003. године којим је у регистар уписана промена оснивача, тако што су уписани друштвени капитал и акцијски капитал. Над наведеним предузећем, решењем Привредног суда у Београду Ст 4558/2010 од 27.10.2010. године отворен је стечајни поступак. У тренутку отварања стечајног поступка Агенција за приватизацију Републике Србије је имала 69,99% учешћа у акцијском капиталу. Тужила је у стечајном поступку пријавила своја потраживања благовремено, а по основу неисплаћене дивиденде и неисплаћене распоређене добити за 2000, 2001, 2002. и 2003. годину под бројем ... која су јој призната закључком о листи утврђених и оспорених потраживања у укупном износу од 1.035.885,47 динара, у трећем исплатном реду, а на основу правноснажних и извршних пресуда. Решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 345/18 од 16.04.2018. године, усвојен је приговор за убрзање поступка предлагача, овде тужиле, па је утврђено да је у поступку који се води пред Привредним судом у Београду у предмету Ст 4558/10 повређено право предлагача на суђење у разумном року и наложено је поступајућем судији да у року од 4 месеца предузме све мере како би се стечајни поступак окончао у најкраћем року. Међутим, стечајни поступак, који траје дуже од 10 година, није окончан. Дужина трајања указује да поступак неће бити окончан у оквиру разумног рока, а тужила није наплатила своје потраживање.

При овако утврђеном чињеничном стању, нижестепени судови су закључили да је тужбени захтев основан. Ово из разлога што је решењем Привредног суда у Краљеву Р4 Ст 345/18 од 16.04.2018. године утврђено да је тужили у стечајном поступку у предмету Ст 4558/10 повређено право на суђење у разумном року и да тужила и даље није наплатила своје потраживање које јој је признато у стечајном поступку. Капитал који је Агенција за приватизацију пренела акцијском фонду је 70% друштвеног капитала, а у време покретања стечајног поступка над наведеним предузећем 27.10.2010. године, Агенција за приватизацију је имала 69,99% учешћа у акцијском капиталу. На овакав начин тужили је повређено право на имовину. Како је тужена Република Србија власник већинског друштвеног капитала имајући у виду и одредбу Протокола 1 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и став Европског суда за људска права од 29.01.2013. године изражен у предмету Маринковић против Србије, закључено је да је тужена држава Србије одговорна за дугове предузећа под државном управом, чак и када је предузеће радило као приватно лице када је извршна судска одлука постала правноснажна и ако је приватизација касније поништена.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право, услед чега је дошло и до непотпуно утврђеног чињеничног стања, што је исходovalo неопходност укидања нижестепених одлука.

Наиме, право на мирно уживање имовине прописано је одредбом члана 58. Устава Републике Србије и чланом 1. Протокола 1 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода тако што је гарантовано сваком физичком и правном лицу неометано уживање своје имовине и прописано је да нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Закон о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, број 40/2015), у одредби члана 31. прописује да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективно (став 3).

На основу одредбе члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, правно лице одговара за штету које његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Према Закључку Грађанског одељења Врховног касационог суда усвојеном у седници одржаној 27.09.2019. године, Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа, која су без њихове кривице остале неизвршена и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року.

Међутим, у погледу извршних поверилаца који не спадају у горе наведену категорију, већ се ради о физичким и правним лицима која имају „комерцијална“

потраживања, нужно је утврђење узрочно-последичне везе између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, као и да је искључиви разлог немогућности наплате потраживања неадекватно поступање суда. Дакле, тужила је била дужна, везано за комерцијално потраживање (приход по основу дивиденди) да докаже да је дужник у тренутку покретања поступка стечаја имао довољно новчаних средстава у својој имовини и да је тужила поштујући редослед исплате, могла да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате њеног комерцијалног потраживања, прописане одговарајућим законом који је примењиван у поступку наплате.

Из садржине списка произилази да тужила потражује и одређени износ са каматом по основу рада, а део потраживања (са каматом) чини комерцијално потраживање (по основу добити на име власништва на акцијама).

У поновном поступку првостепени суд ће имати у виду напред изнете наводе и по истима ће поступити. Најпре ће утврдити који део од траженог износа припада категорији која потиче из права из радног односа (колика је главница а колика камата на тај део - јер се из извештаја Привредног суда у Београду Ст 4558/10 од 12.03.2013. године то не види), а за који износ није потребно доказивати узрочно-последичну везу у погледу основаности потраживања, затим који део износа са каматом се односи на комерцијално потраживање (приход од дивиденде) и за тај део потраживања утврдиће да ли је у моменту отварања стечајног поступка и након тога, стечајни дужник имао довољно средстава – имовине из којих је тужила могла наплатити своје потраживање, и након правилне оцене свих изведених доказа донеће закониту одлуку.

Имајући у виду напред изнето, на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**